

SADELİK VE HÜRMET: MESCİTLERİN ANLAMI

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdulillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mubâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn.

es-Salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve imâmi'l-müttakîn ve şefi'i'l- müznibîn Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihî ve sahbihî ve mentebiâhû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emmâ bâ'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-hadîsi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve âlihî ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesetin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fin-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا هَمَّ الْعَبْدُ أَنْ يَبْزُقَ فِي الْمَسْجِدِ، اضْطَرَبَتْ
أَرْكَانُهُ، وَأَنْزَوَى كَمَا تَنْزَوَى الْجِلْدَةُ فِي النَّارِ. فَإِنْ
هُوَ ابْتَلَعَهَا أَخْرَجَ اللَّهُ مِنْهُ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ دَاءً،
وَكَتَبَ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ.

*İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mes-
cidi ed-darabet erkânühû venzevâ kemâ ten-
zevi'l-cildetü fi'n-nâr. Fe in hüve ibteleahâ
ahrecallâhu minhu isneyni ve seb'îne dâen ve
ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.*¹

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlelizden razı olsun. İki cihanın saadetine cümlelizizi nail eylesin. Rabbimiz dinimizin inceliklerini güzel öğrenip, kendisine razı olacağı güzel bir şekilde kulluk etmeyi cümlemize nasip eylesin. Efendimiz Muhammed-i Mustafâ hazretlerinin yolundan bir kıl payı kadar bile bizi ayrı düşürmesin.

¹ Deylemî, *el-Firdevs*, I, 291, r. 1145; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 665, r. 20811; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 115, r. 101.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden okuyup izah etmek üzere toplanıyoruz. Hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e sonsuz sevgimizin saygımızın, bağlılığımızın âcizane bir nişanesi olsun diye ruh-u pâkine hediye olmak üzere; onunla beraber onun âl'inin, ashâbının, ezvâcının, evlâdının, zürriyet-i tayyibesinin; verese-i Nebî olan ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyemiz hazretlerinin; bu beldelerde metfun bulunan enbiyâullah, evliyâullah ve Salihlerin, sahâbe-i kirâmın ve cümle hayrât u hasenât sahiplerinin; içinde ibadet ettiğimiz şu camiye bina etmiş olan Bayezid-i Velî'nin güvenilir veziri İskender Paşa'nın ve bu camiye hizmette tutmuş, çeşitli yardımlar, tamirler ve techit ve tevsilerle cami olarak hizmetini devam ettirmiş hayır ve hasenât sahiplerinin, vaizlerin, cemaatlerin çevresine metfun bulunan mü'minin i mü'minatın ruhlarına hediye olsun diye; uzaktan yakından aşk şevk ile sevgiyle saygıyla bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz değerli kardeş-

lerimizin de âhirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin; anne, baba, dede, nine, ecdâd, ceddât, akraba u taallukât, ahabb u yârân ve yakınlarının ruhları şad olsun, kabirleri nur dolsun, makamları âlâ olsun, sevinçleri nurları kabirde ziyadeleşsin diye; biz yaşamakta olan dâr-ı dünyada imtihan halinde bulunan mü'minler de bu imtihanı kazanalım, ömrümüzü rızâ-i Bârî'ye uygun geçirelim, Rab-bimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmaya muvaffak olalım diye bir Fâtîha üç İhlâs-ı Şerîf okuyup saydığımız büyüklerimizin cümlesinin, yakınlarımızın hepsinin ruhlarına bağışlayıp öyle başlayalım. Buyurun.

a. Mescid Temizliğinin Ve Mescide Saygının Önemi

Bismillâhirrahmânirrahîm

İzâ hemme'l-abdü en yebzüka fi'l-mescidi ed-darabet erkânühû venzevâ kemâ tenzevi'l-cildetü fi'n-nâr. Fe in hüve ibteleahâ

*ahrecallâhu minhu isneyni ve seb'îne dâen ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.*²

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kâl

Hadis alimi ed-Deylemî'nin Enes *radıyalahu anh'ten* rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem Râmûzü'l-ehâdîs* hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki;

İzâ hemme'l-abdü. “Kul kalkıştığı, gayret ettiği zaman...”

Neye kalkıştığı zaman?

En yebzüka fî'l-mescidi ed-darabet erkânühû. “Mescitte tükürmeye kalkıştığı zaman mescidin duvarları sallanır, titremeye başlar.”

Kul mescide tükürecek diye mescidin duvarları direkleri sallanmaya, titremeye başlar.

Venzevâ kemâ tenzevi'l-cildetü fî'n-nâr. “Ateşin içine atılan bir derinin kavrulup kuruyup kıvrılıp buruştuğu gibi mescit mânevî ba-

---

² Deylemî, *el-Firdevs*, I, 291, r. 1145; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 665, r. 20811; İbn Arrâk, *Tenzihü's-Şerî'a*, II, 115, r. 101.

kımdan buruŖur.” *Fe in hüve ibteleahâ ahrecallâhu minhu isneyni ve seb’îne dâen.* “Eğer bu tükürüğü gelen kiŖi tükürmez de mescide tükürmeyeyim diye tükürüğünü yutarsa Allah onun içinden yetmiş iki hastalığı çıkarıp giderir.” *Ve ketebe lehû bihâ elfey elfi hasenetin.* “Ve Allah ona iki milyon hasene yazar.”

İki bin tane bin hasene, ne ediyor?

İki milyon hasene yazar.

Bu bizi biraz ŖaŖırtan bir hadîs-i Ŗerîf: “Allah Allah, mescide de tükürölür mü, olur mu hiç öyle Ŗey!..”

Tükürölmez. Bizim mescitlerimiz halı kaplıdır, tertemizdir; ayakkabılarımızı çıkartırız, birbirlerine kapatırız. Bazı titiz kardeŖlerimiz, amcalarımız, hacı babalarımız, tozu bile camiye dökölmesin diye camiye torbayla gelirler, pabuçlarını torbaya koyarlar. Camiye çok hürmet ederiz. Allah’ın evi diye, ibadet ettiğimiz yer diye camide ciddiyetimizi çok iyi koruruz, camiye severiz.

Tükürmek ne kelime, hiç öyle Ŗey olur mu?!..

Olmaz! Ama tarihin eski devirlerine, Peygamber Efendimiz'in zamanına gidelim.

Kurşun mu vardı, kubbe mi, kemer mi, duvar mı vardı?..

Duvar vardı ama hurma dallarını çit yapmışlardı, üstünü sıvamışlardı. Tavan vardı ama hurma yapraklarını örtmüşlerdi, gölgelik yapmışlardı. Çardak; bizim bugünkü anlatabileceğimiz, o zamanki cami hakkında söyleyebileceğimiz çardak gibi bir şeydi. Yan duvarları belki çamurla sıvanmış, o da kaliteli sıva, boya, ÇBS vs. nerede... Çok basit bir tarzda! Çünkü müslümanlar camileri süslememişler. Bir de süslememeyi özellikle yapmışlar.

Süslemeyi bilmezler mi?

O devirde hristiyanlar San'a'da kilise yaptırmış, altınla kaplatmışlar. Süslemeyi herkes bilir. Süslenmek çok eskiden beri var. İnsanoğulları altın, gümüş, süs ziyneti çok eskiden beri biliyor.

Süslenmeyi bilmez miydi?

Bilirdi!

İsteseydi o gelen hayırların sadakaların bir kısmını camiyi süslemeye vermez miydi?

Verebilirdi. Ama vermemiş!

Mescitleri sade yapmışlar, süslememişler, masraf yapmamışlar. Sade, Allah'ın bir binası işte!

Güzelliği nerde?

Mânevîyatında, içinde ibadet edilmesinde! Süsünde ziynetinde, kapısında, altınında, gümüşünde, mermerinde, nakşında, oymasında, çıkmasında değil!..

Mescitler sadeydi. Mescitlerin süslenmesi insanların zâhirperestliğinden olmuştur, dışa önem veriyorlar, sonradan sonraya böyle yapmışlardır.

Mescidin zemini nasıldı?

Nasıl olacak, dışarıdaki arazi nasılsa onun devamıydı! Arazi çitle bölünmüş, çit de sıvanmış; dışarıdaki toprak neyse içerisi de toprak!

Bunlar ne yaparlardı?

Allahu ekber, mescidin içinde toprağa secde ederlerdi. Ne olacak! Eğer hurma liflerinden ördükleri bir hasır var da oraya koymuşlarsa o zaman üstleri başları toprak olmaz ama

eğer hasırsız bir yerde namaz kılmışlarsa toprak da olur, Suudi Arabistan sıcak, terliyse alnına da yapışabilir.

Onun için Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki;

“Müslümanın namaz esnasında alnını, elini topraklardan temizlemesi doğru olmaz!”

Allah’ın huzurunda! O işi sonra yapsın. Amel-i kesîr olur. Boş şeyle uğraşmak olur. Alnını temizleyecek, elinin toprağını giderecek, şak şuk şak şuk, mescidin ii şapultuya gider. Oradan anlıyoruz ki toprak veya biraz ileri bir şey, hurma liflerinden yapılmış hasır filan olabilir. Meşhur bir hadîs-i şerîf var, duymuşsunuzdur belki ona da hayret etmişsinizdir:

Bu yeni din ne, bu peygamber nasıl bir insan, bu İslâm nasıl bir din bakalım diye bedevinin birisi çölden gelmiş. Bir şeyi yok! Uçkurunu çözmüş, köşeye çişini yapacak, sahâbe-i kirâm;

“Vay! Seni edepsiz!” Paralayacaklar, dövmeyle kalkmışlar.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki; “Hayır dövmeyin! Çişini yaptıysa bile oraya su dökün, temizleyin; güzelce anlatın!”

Çünkü Peygamber Efendimiz çok cahil bir kavme peygamber gitti; onları adam etti, melek etti. Melek gibi güzel insanlar oldular, evliyâullah oldular, Allah’ın en sevgili kulları oldular. Onlara yumuşaklıkla, yumuşak yumuşak öğrete öğrete her şeyi öğretti. Tahareti öğretti, tırnak kesmeyi öğretti, gusülü, abdesti, diş fırçalamayı, koltuk altlarının kollarını gidermeyi, kasıktaki kolları gidermeyi öğretti; her şeyi öğretti. Efendimiz’in sünnet-i seniyesiyle, gayret-i nebeviyesiyle pırıl pırıl bir ümmet meydana geldi. “Hayır, dövmeyin!” dedi, dövdürtmedi.

Ama biz işin bir de bu tarafından bakalım: Bedevicik oraya niye küçük abdestini bozmaya kalktı?

Sokak gibi, bir duvar gibi gördü, kum diye gördü; ondan yaptı. Oradan da o anlaşılıyor.

Halı olsa halıya yapar mı? Ev içi gibi ziyetli filan olsa yapar mı?

Yapmaz. Demek ki aklın almayacağı kadar sadelik var! Peygamber Efendimiz'in zamanında mescitlerde çok sadelik var. Her şeyi içindeki özel ortamında anlamaya çalışmak lazım. Bu devre getirirseniz anlaşılmaz, balığı sudan çıkarttınız mı ölür. Çağı içinde, devri içinde, çevresi içinde anlayacaksınız, anlatacaksınız.

Peygambere Efendimiz buyurdu ki;

“Kim Allah rızası için bir mescit yaparsa Allah da ona cennette bir köşk yapar, Allah da ona cennette bir köşk bina eder!”

Allah hepimize yapmayı nasip etsin. Ne güzel!

Sahâbe-i kirâm nasıl insanlar?

İnsanların peştamalı varsa gömleği yok, gömleği varsa pabucu yok, hurması varsa katığı yok. Fukara, maddeten fukara; mâneviyat bakımından hepsi padişah, yoksul!

“Yâ Resûlallah! Yolların kenarlarında namaz kılınsın diye dallar dikilip de çardak yapılmış, namazgâhlar; onlar da bu hükme dâhil midir?”

Peygamber Efendimiz; “Evet, dâhildir!” buyurdu.

Ne mutlu! Ben onun için diyorum: Bir talebe bile bir mescit yapabilir. Gider, karayollarının kenarında bir yerde durur.

“Tamam cennetteki köşkü kazanacak fırsatı yakaladım... Dört tane direk, üstüne sekiz tane dal, üstüne bir gölgelik; burası namazgâh!..”

Ne oldu?

Peygamber Efendimiz’e sordukları şey oldu!

“Yolların kenarlarındaki çardaklar namazgâhlar da, basit şeyler de cennette köşk kazanmaya sebep olur mu?”

Olur, evet olur. Allah’ın lütfu çok, sen Allah rızası için bir kulübecik bile, çardakçık bile yapsan, Allah sana cennette bir köşk verecek. Hadîs-i şerîfte böyle buyruluyor.

Peygamber Efendimiz; “Hem de o mescitlerin süprüntüleri huri kızlarının mehirleridir.” dedi.

Ne demek?

Öyle bir çardağa, öyle bir namazgâha girdiğin zaman tozlanmıştır, yukardan yapraklar dökülmüştür vs. Eğer eline süpürecekle bir şey alıp süpürüp tozlarını bir yere toplasan, orayı temizleyersen... Belki tozu, kiri, yaprağı yoktur da çakılı vardır, insanın dizine, ayağına filan batar. Onları süpürürsen onların süprüntüleri bile huri kızlarının mehirleridir. Mücevher olacak, demek.

Bir kız kolay kolay taşa çakıla, çöpe gelir mi?

Gelmez. Mücevhere gelir. Yüzükleri, küpeleri, gerdanlıkları, takıları, beşibiryerdeleri takacaksın; şu kadar şunu isterim, bu kadar bunu isterim...

Bunlar huri kızlarının mehirleri olacağına göre Allah onu âhirette mücevhere döndürecek demek.

Kâdir mi?

Amennâ ve soddaknâ! Her şeye kâdir.

“Huri kızlarının mehirleridir.” dedi.

Buradan da anlıyoruz ki süpürülebilen, örtüsü olmayan sade yapılardı. O zavallı bedeviciğin cahilliğinden gidip kenarında ihtiyacını

gidermek istediği gibi, birisi tükürmek de isteyebilir.

Boğazına takılır filan...

Peygamber Efendimiz; “O zaman mescidin duvarları titrer!” diyor.

Id-darabe. Isdırıp diyor ama titremek [anlamında]. Azamın ıstırabı, titremesi demek. Mescidin duvarları titriyor. “Bana saygısızlık gösterip tükürecek mi acaba?..” diye titrer, ateşteki derinin ezilip büzüldüğü gibi büzülür, ezilir. Nasıl kıvrılır sertleşir, onun gibi.

Mescit üzülüyor...

“Hocam, mescidin canı var mı, şuuru var mı, siniri, beyni var mı?..”

O seninle benim mantığım! Peygamber Efendimiz bir hurma kütüğünün üzerinde hutbe okuyordu da dediler ki; “Hurma kütüğü olmasın, üç basamaklı bir minber yapalım.” Marangozun bir tanesi Peygamber Efendimize sevgisinden bir minbercik yaptı. Kütüğü de aldılar öbür tarafa koydular.

b. Hiçbir Şey Yoktur ki Allah'ı Tesbih Etmesin

Kütükten bir ses... Ağlıyor!

Neden?

“Resûlullah Efendimiz benim üzerime çıkıp da hutbeyi öyle okurdu, şimdi ben ondan mahrum kaldım.” diye kütük ağlıyor. Peygamber Efendimiz minberden indi, o kütüğün yanına gitti, elini onun üstüne koydu; sesi o zaman geçti. O zamana kadar devam etti, bunu herkes biliyor. Onun için şairin;

*Bastığın yerleri toprak diyerek geçme
tanı!*

dediği gibi etrafındaki taşı taş sanma, kayayı kaya, ağacı ağaç sanma!

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ
تَسْبِيحَهُمْ

Bismillâhirrahmânirrahim.

*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî
ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm.* “Hiçbir şey yoktur ki Allah’ı tesbih etmesin!”

Subhânallah, subhânallah, subhânallah...

Her şey teşbihte!

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-ham-dihî.

“Tesbihe devam ediyor!” Muzâri siygası, istimra siygası: *Yüsebbihû!*

Sebbeha siygası da var:

Sebbeha lillâhi mâ fi's-semâvâtî ve'l-ard. “Yerdeki, gökteki her şey Allah’a tesbih etti.” siygası var. *Yüsebbihu lillâhi.* “Tesbih ediyor, etmekte!” siygası da var.

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-ham-dihî. “Hiçbir varlık, hiçbir şey yoktur ki Allah’ı zikr ü tesbih etmesin.” *Ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm.* “Siz insanoğulları onların tesbihini sezemezsiniz, kavrayamazsınız, anlayamazsınız. Tesbihi var ama siz anlayamazsınız!”

Demek ki bugünkü bizim ilim tasniflerine göre cansızlar, canlılar, hayvanlar ve bitkiler vs. gibi taksimlerin ötesinde bizim bilmediğimiz daha başka sınırlar var; anlayan anlıyor, anlamayan şaşırıp kalıyor. Ne yapalım?.. Anlarsa anlar; söyleyen Allah, söyleyen Resûlullah! Anlasana be adam, Allah *celle celâlüh* söylüyor! Resûlullah söylüyor, senin gibi değil işte!

“[Ama] benim lisede okuduğum, ortaokulda okuduğum bilgiler...”

Başında paralansın, o kitaplar başında paralansın! Yahu Kur’ân-ı Kerîm’de Allah söylüyor! İnsafın yok mu senin! Beşerin yazdığı lise kitabıyla Kur’ân-ı Kerîm bir olur mu? Bu işin bir başka sırrı var.

Evliyâullahın büyüklerinden, Eyüp’teki şeyh Abdülehad-i Nûrî hazretlerine soruyorlar:

“Her şey Allah’ı tesbih edermiş, nasıl? Lisân-ı hâl ile mi tesbih ederler?”

“Lisân-ı hâl ile tesbih eder.” dese herkes itiraz edemez. Çünkü mesela insan korktuğu zaman bile konuşmuyor ama lisân-ı hâl ile belli. Gülüyor, seviniyor, lisân-ı hâlden anlıyorsun veya üzgün, anlıyorsun. Hâlinden seziyorsun, lisân-ı hâli herkes anlar.

“Lisân-ı hâl ile mi tesbih ediyor?”

Abdülehad-i Nûrî hazretleri;

“*Subhanallah!* der, bayağı söyler ama anlayan anlar!” diyor.

İspat ediyor. Padişahın huzurunda münakaşa ediyorlar, öbür alimler lisân-ı hâl ile midir, lisân-ı kâl ile midir?

“Lisân-ı kâl ile dir!” diyor. Evliyâullah. Perdesi açık, gözünden biliyor, bayağı *Allah* der.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz peygamber olmasından az evvelki zamanlarda nereden geçerse etrafındaki kayalar, ağaçlar kendisine *es-Selâmu aleyke yâ Resûlallah* derdi ve duyardı, şaşırırdı. *es-Selâmu aleyke yâ Resûlallah...* Dağlar, taşlar selamlıyor.

Bu işler biraz lise mantığının üstünde işler. Bunu liseli anlayamaz, ortaokullu anlayamaz. Batılı hiç anlayamaz çünkü kâfir, kâfir hiç anlayamaz! Mü'minlerin de gafilleri anlayamaz; ancak alimleri ve evliyâsı anlar!

“Evet, sesi var duyuluyor, *subhanallah* diyor.” diyor.

“Ben duymuyorum...”

Senin kulağın sağır, git tedavi et! Duyan duyuyor; Peygamber Efendimiz duyuyor, evliyâullah duyuyor sen duymuyorsun! Demek

kusur sende! Kur'ân-ı Kerîm söylüyor, “Tesbih ediyor.” diyor; demek ki kusur duymayanda, duyurmayan Allah’a yalvarsın! Ne yapalım: “Yâ Rabbi! Bu tesbihleri ben duyamıyorum, bana duyur!” desin, isterse Allah ona da duyurur.

Mescidin duvarları titremeye başlıyor, kırılıp büzülüyor; “Acaba tükürecek mi?..”

Adam insafa geldi, oranın ibadethane olduğunu anladı, yapmaması lazım! Toprak, sokaktaki toprak gibi ama burasının hudutları çevrilmiş, burada namaz kılınıyor burası mescid; Yuttu!

Balgam kolay yutulur mu?

Yutulmaz, insanın midesi bulanıyor.

Ama niçin yuttu?

Mescide saygısızlık olmasın diye! Çok büyük bir fedakârlık yaptı, yuttu. O zaman Allah onun yetmiş iki tane derdine, hastalığına şifa verir.

“Sen misin benim ibadet yerime sevgi ve saygı gösteren, ben de seni şifayâb eyledim!” diye şifa verir ve ona iki milyon hasene yazar.

İki milyon hasene az değil büyük rakam, büyük sermaye.

Ne yapacağız?

“Keşke mescitlerimiz toprak olsaydı da tükürecek gibi olsaydık da tükürmeseydik, yutsaydık...”

Öyle yapma, sen de mescide senin yapabileceğin şekilde saygı göster. Sen de teke gibi kokan ayaklarıyla gelip halının üstüne basma!

Yaz gününde çalışıyor, mâşaallah turp gibi de sağlam. Ayakları pınar gibi ter çıkartıyor, yün çorabı ıslanıyor ama onu da çıkartmaya üşeniyor, çıkartmıyor. Veya şadırvanda çıkartıyor, abdestini alıyor, tertemiz ayağının üstüne leş gibi çorabı giyiyor. Lap lap bastığı yerlere ıslak ıslak izler ta ön tarafa kadar gidiyor. *Allahu Ekber*, namazını kılacaksın, “Allah, aman yâ Rabbi! Sen bana sabır ver yâ Rabbi! Bayılacağım ama hele bayılmayayım...”

Neden?

Adam kirli çorabınla ne basıyorsun! Orası bembeyaz olsa göreceksin, halı olduğundan anlamıyorsun! Tertemiz yıka, kâğıt mendille

kurula veya dışarıda takunyada biraz bekle kurula, ondan sonra tertemiz ayakla gel. Çorapları pabucunun içine sok, orada dursun, sonra giy!

orapsız da pabuç giyilmiyor; denedim, çorapsız pabuç giydiğin zaman olmuyor. orabın fonksiyonu var, işe yarıyor, çorap pabula ayak arasında conta vazifesi görüyor. Biliyorsunuz makineler de contasız olmuyor, conta vazifesi görüyor. İyi. Birkaç defa çorapsız giyeyim dedim, hiç rahat olmadı. orap giyilecek ama sıhhı çorap giyilecek.

orabı yıkayacaksın, ne olur! Bugünkü orabı bugün giyersin, akşam yıkarsın. Koca sakalımla ben bile kaç tane yıkıyorum. Yıkamayı bana bıraktıklarından değil; ne olacak, hop yıkıyorsun, asıveriyorsun. Ertesi gün kupkuru, mis gibi sabun kokulu, öyle giyiyorsun.

“Yok, bugün yıkamam...”

“Yarın?”

“Yarın da yıkamam.”

“br gün?”

“br gün de yıkamam.”

“Ne yapacaksın?”

Bir hafta geçecek, on gün geçecek, orada cemaati bayıltacaksın. İçeri bir girdiği zaman *innâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn*, sağa sola serilenler, bayılanlar mı olsun?..

Muhterem kardeşlerim!

Biz de camiye saygıyı [temizlikle göstereyim], konuşmayarak gösterelim, caminin içinde ibadetimizi güzel yaparak gösterelim vs... İnsan düşündü mü âdabın inceliklerini, çeşitlerini bulabilir. Anlıyoruz ki Allah *celle celâlüh* kendisinin ibadethanesine muhabbet, hürmet edilmesini, riayet edilmesini, dikkat edilmesini seviyor. O hâlde biz de orası benim Rabbimin ibadetgâhı diyerek konuşmamıza, hareketimize, davranışımıza, girişimize, çıkışımıza dikkat edelim. *Bismillâhirrahmânirrahim* [diye] besmeleyle ayağımızı atalım. Giriş duası var, çıkış duası var; *Allahümme iftahlenâ ebvâbâ rahmetike ve salli ve sellim alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî sellim...* diye duaları var.

[Camiye] girerken sağ ayağıyla girecek oturacak, kimseyi üzmeyecek. Yan yana oturuyorlar, sohbet ediyorlar:

“Nasılsın iyi misin? Bir haftadır göremedim, seni nerelerdesin...”

Ben de burada namaz kılıyorum. Yüksek sesle konuştukça aklım başka şeylere gidiyor.

“Ne oldu senedi ödedin mi, ödemedin mi...”

Caminin içinde ötekiler rahatsız oluyor. Veya yüksek sesle Kur’ân-ı Kerîm okuyor; iyi güzel oku da biraz hafif oku, benim de başka işim var. Ben de başka bir şey okuyacağım, benim de bir mecburiyetim var.

Etrafı taciz edecek! İnsan tabi Kur’an’dan taciz olmaz, o zaman bırakıyorsun o kardeşin okuduğunu dinliyorsun tabii ama herkese saygılı olmak başka, temizliğe riayet etmek başka... İnşaallah Rabbimiz’in ihsanına ermek için Rabbimiz’in ibadethanesine dikkat edelim.

c. Allah'ın Yolunda Cihad Ettiğiniz Zaman Kisranın Hazinelerine Sahip Olacaksınız

إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ، وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرُ
فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ. وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتُنْفِقَنَّ
كُنُوزَهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

*İzâ heleke kisrâ fe lâ kisrâ ba'dehû ve izâ
heleke kayserun fe lâ kaysera ba'dehû. Vel-
lezî nefsi bi-yedihî le tünfikenne kuüûzehümâ
fî sebîlillâh.*³

³ Buhârî, "Fardu'l-humus", 8, r. 3120; Buhârî, "Fardu'l-humus", 8, r. 3121; Buhârî, "Menâkib", 25, r. 3618; Buhârî, "Menâkib", 25, r. 3619; Buhârî, "Eymân ve'n-nüzûr", 3, r. 6629; Buhârî, "Eymân ve'n-nüzûr", 3, r. 6630; Müslim, "Fiten", r. 75; Müslim, "Fiten", r. 76; Tirmizî, "Fiten", 41, r. 2216; Ahmed b. Hanbel, XII, 108, r. 7184; Ahmed b. Hanbel, XII, 209, r. 7268; Ahmed b. Hanbel, XVI, 300-301, r. 10502; Ahmed b. Hanbel, XXXIV, 444, r. 20871; Ma'mer, *el-Cami'*, XI, 388, r. 20814; Ma'mer, *el-Cami'*, XI, 388, r. 20815; İbn Hibbân, *Sahîh*, XV, 83, r. 6689; İbn Hibbân, *Sahîh*, XV, 85, r. 6690; Tayâlisî, *Müsned*, IV, 306, r. 2703; Tayâlisî, *Müsned*, IV, 306, r. 2703; Bezzâr, *Müsned*, X, 199, r. 4286; Bezzâr, *Müsned*, XIV, 172, r. 7714; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, X, 284, r. 5881; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, IV, 444, r. 2787; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 298, r. 18602; Beyhakî, *es-Sünenü's-suğrâ*, III, 415-416, r. 3290; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, I, 444, r. 508; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, I, 445, r. 510; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, I, 444, r. 509; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 213, r. 1870; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 213, r. 1871; Taberânî, *Müsnedü's-şâmiyyîn*,

Ebû Said hazretlerinden, *Buhârî*'de, *Müslim*'de Tirmizî'de var, Câbir b. Semûre'den var, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ten rivayet edilmiş, kaynakları çok ve sahih kaynaklar.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyuruyor ki;

İzâ heleke kistrâ fe lâ kistrâ ba'dehû ve izâ heleke kayserun fe lâ kaysera ba'dehû. “Kisra öldüğü zaman ondan sonra başka Kisra yok! Kayser öldüğü zaman ondan sonra başka Kayser yok!” *Vellezî nefsi bi-yedihî le tünfikenne künûzehümâ fî sebîlillâh.* “Şu nefsim, canım elinde olan Rabbime yeminler olsun ki, and olsun ki Allah yolunda siz cihat ettiğiniz zaman

---

IV, 165, r. 3009; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 213, r. 1872; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, II, 213, r. 1873; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, II, 230, r. 1829; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, V, 103, r. 4798; Taberânî, *Müsnedü's-şâmiyyîn*, IV, 282, r. 3298; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 208-209, r. 3728; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 209, r. 3729; İbn Asâkir, *el-Mu'cem*, I, 178, r. 202; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXVII, 167, r. -1; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 289, r. 14070; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 368, r. 31765; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 376, r. 31802; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-sahâbe*, II, 545, r. 1525; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VI, 178-179, r. 2655; İbn Hâcer, *İthâfü'l-mehere*, XIV, 783, r. 18707; İbnü'l-Esîr, *Cami'u'l-Usûl*, XI, 311, r. 8874; İbnü'l-Esîr, *Cami'u'l-Usûl*, XI, 311, r. 8875; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ğâbe*, I, 488, r. 638.

Kisra'nın, Kayser'in hazinelerine Allah tarafından sahip olacaksınız. Ganimetiniz olacak, Allah onları size verecek. Onların hazineleri sizin elinize geçecek. Onlar size Allah yolunda infak olunacak!" buyuruyor.

Ne zaman söylüyor?

Sağlığında söylüyor.

Peygamber Efendimiz'in sağlığında durum neydi?

İslâmiyet Arabistan'da yayılmıştı ama İran'da ve Irak'a hâkim Kisralar vardı. Sasanî imparatoruna Kisra deniliyordu. Bir de Suriye'de, Anadolu'da, Mısır'da ve Yemen'e kadar olan toprakları da almış Bizanslılar vardı; başlarında Kayser vardı. Onların hükümdarlarına Kayser deniliyor, iki büyük devlet...

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* yeminle söylüyor:

"Şu canımı yaratan, öldürecek olan, canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki..."

Nefs, burada "can" demek.

Küllü nefsin zâikatü'l-mevt. "Her nefis ölümü tadacaktır, her can ölecektir!" gibi.

“Onların hazinelerini Allah size infak edecek. Fîsebîllah cihat edeceksiniz, bunlar sizlere infak olunacak.”

Sadaka Resûlullah. “Efendimiz doğru buyurdu.”

Doğruluğu sonradan çıktı, İslâm mücahitleri Sasanî imparatorluğunu yendiler. Peygamber Efendimiz’in gönderdiği elçiyi öldürüp de İslâm’a davet mektubunu parça parça yırtmış olan Kayser’i oğlu öldürdü! Allah onu oğlunun eliyle öldürttü. Oğlu cinayet işledi, baba katili oldu. Baba da oğlu tarafından öldürülmek rezaleğine uğramış oldu.

Sonra Kâdisiye savaşında müslümanlarla çarpışmak için fillerini getirmişlerdi, hatta “Korkmayın, biz Arapları nasıl olsa yeneriz...” diye hazinesini bile getirmiş. “Bak hazinemi getiriyorum, onlardan korkmuyorum, hazine-i hümayun da burada. Biz bunları yeneriz...” diye İran Sasanileri, Kisra’nın askerleri koca bir orduyla İslâm mücahitlerinin karşısına çıkmışlardı. Allah onları perişan eyledi, Müslümanlara galibiyet ihsan eyledi, hazinelerini de bu hadîs-i şerîfte Efendimiz’in yeminle vaat ettiği gibi mücahitler arasında taksim ettirdi.

Allah'ın hükmü böyle, Resûlüne de vaadi böyle; Resûlullah Efendimiz'in sözü de hak! Hak peygamber olan böyle hak söyler! Sonra Bizans'ın toprakları da müslümanların eline geçti, elhamdülillah.

Allah bu mübarek diyarları İslâm'dan ayrılmamız dolayısıyla bizim elimizden kâfirlerin eline tekrar geçirtmesin!

Nasıl olmamız lazım?

Buraları fetheden dedelerimiz gibi olmamız lazım; mü'min olmamız, müttekî, muhlis, ihlâslı, takvâ ehli olmamız, haramlardan günahlardan uzak olmamız lazım. Namahreme kuşak çözmek, bakmamak, haram yemek, Allah yolunda gevşememek, vazifeleri ihmal etmemek lazım, Allah'ın has kulları olmak lazım; o zaman Allah dünyayı fethettirir! Ama Allah'ın kulları Allah'ın yolundan dönerse Allah o zaman cezalandırır. Kâfirlerle cezalandırır, zelzeleyle, kıtlıkla, kuraklıkla, bin bir çeşit şeyle cezalandırır,

Ve lîllâhi cünûdü's-semâvâti ve'l-ard.

Çekirge sürüsü gönderir, hastalık gönderir, kolera, veba gönderir... Hepsine kâdir!

Rabbimiz bizi kahrına uğrayanlardan eylemesin.

Âd kavmini helâk etti, Semûd kavmini helâk etti, Firavun'u denizde gark eyledi, Karun'u yerin dibine geçirdi, Nemrut'u sarayında perişan eyledi... Kâdir, *azîz-i züntikâm*. Onun için Allah'ın sevdiği kul olmaya bakmak lazım.

En büyük akıllılık, Allah'ın sevdiği kul olmaya çalışmaktır. En büyük aptallık Allah'a âsi olmaktır, ondan büyük dangalaklık, ahmaklık, aptallık olmaz. İnsanın aklı varsa, kâinatın sahibinin sevgisini, rızasını kazanmaya çalışır. Kendisine sayısız nimetleri, milyarlarca, trilyonlarca nimeti veren Rabbine bir şükran borcunu, şükrünü, zikrini, ibadetini güzel yapmaya çalışır. Çok gafiliz, çok cahiliz.

Allah bizi nevm-i gafletten uyandırсын, cehaletimizi izale eylesin. Ârif kullar eylesin, has kulların zümresine kabul eylesin.

إِذَا هَلَكَ أَهْلُ الشَّامِ فَلَا خَيْرَ فِي أُمَّتِي. وَلَا تَزَالُ
طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ حَتَّى يُقَاتِلُوا
الدَّجَالَ

İzâ heleke ehlü'ş-şâmü fe lâ hayra fî ümmetî. Ve lâ tezâlü tâîfetün min ümmeti zâhirîne ale'l-hakkı hattâ yukâtilü'd-deccâl. ⁴

Efendimiz hadîs-i şerîfnde buyurmuş ki;

İzâ heleke ehlü'ş-şâmü fe lâ hayra fî ümmetî. “Şam ahâlisi helâk olduğı zaman artık benim ümmetimde bir hayır kalmaz, kalmayacak!” *Ve lâ tezâlü tâîfetün min ümmeti zâhirîne ale'l-hakkı.* “Benim ümmetinden bir grup insan hakkı destekleyici olarak daima mevcut olacak!” *Hattâ yukâtilü'd-deccâl.* “Deccal’le çarpışacakları zamana kadar!”

Mücahit, mübarek kullar, Allah’ın dinine hizmet eden insanlar hiçbir zaman eksik olmayacak. Ama Şam bozuldu mu, Şam ahâlisi helâk oldu mu artık ümmetin hayrı kalmayacak. Ondan sonra Peş peşine çeşitli kıyamet alametleri zuhur edecek.

Şam deyince biz Türkler Suriye’nin baş şehrini anlarız. Arapça’da, hadîs-i şerîfte geçen Şam, Suriye’nin baş şehri demek değildir.

---

⁴ İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, I, 267; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, I, 307-308; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XII, 285, r. 35059; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XIV, 161, r. 38233.

Suriye'nin baş şehrinin adı Dımaşk'tır. Avrupalılar *Damaskus* diyorlar; *Dımaşk-Damaskus* aynı kelimedir. Şam dediği "Ortadoğu" demek.

Şam, aslında "sol" demektir. Bir insan yönünü güneşe döndüğü zaman, Hicaz'da, Efen-dimiz'in yaşadığı beldede, bu sözlerin konuşulduğu Arap diyarında yönünü doğuya döndüğü zaman önü maşrıktır, güneşin doğduğu yerdir. Arkası mağriptir, güneşin battığı yerdir. Sağ *yemîn*, sağ taraf *el-yedü'l-yümnâ* sağ el, sağ Yemen'dir. Yemîn kelimesinden, sağ kelimesinden geliyor, "sağ taraftaki ülke" demek. Şimâl, Şam da "sol taraf" demek.

Böylece ne demek oluyor?

Arap diyarının, Hicaz'ın kuzeyi demek oluyor. Orası mübarek bir belde... İbrahim *aleyhisselam* oralarda yaşamış, Musa *aleyhisselam* oralarda cevelan eylemiş, nice peygamberler gelmiş geçmiş, Zekeriya *aleyhisselam*'ın makamı şurada, Eyüp *aleyhisselam*'ın makamı burada vs. işte o mıntıka. Hicaz'ın kuzeyine rastlayan bugünkü Sina, Filistin, Suriye, Irak, hatta Anadolu'nun bir kısmı, buralar;

helâk oldu mu [ümmette bir hayır kalmamış olacak.]

Buranın ahâlisi İslâm'ın kalbi, alimlerin yetiştirildiği, yetiştiği, medreselerin olduğu, İslâmî ilimlerin öğretildiği, öğrenildiği, Emeviler'in başşehri, Dımaşk, Abbasilerin başşehri Bağdat vs. İslâm'ın başşehirlerinin olduğu yerler. İslâm'ın hudutları çok uzaklarda, orası merkez idi. Artık orası helâk olduğu zaman ümmette bir hayır kalmamış olacak!

Yedinci hadîs-i şerîf:

إِذَا هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْتَ عَاقِبَتَهُ، فَإِنْ كَانَ رَشَدًا
هَنَّاؤُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ فَأَمْضِهِ، وَإِنْ كَانَ غِيًّا فَانْتِهِ عَنْهُ.
بُن مَسْعُودٍ

*İzâ hememte bi-emrin fe tedebber âkıbetehû fe in kâne rüşden fe emdihî ve in kâne gayyen fentehî anhü.*⁵

Abdullah b. Mes'ûd'dan, bu hadîs-i şerîfte Efendimiz'in bir tavsiyesi geçiyor:

⁵ [Hennâd'ın eserleri günümüze ulaşamamıştır.]

İzâ hememte bi-emrin fe tedebber âkıbetehû. “Bir işi yapmaya gayretlendin mi, giriştin mi, yapmadan evvel bu işin sonu nereye varacak, diye tefekkür et! Ben bunu yapacağım, bundan sonra iş nereye varır, ne olur diye işin sonunu bir tefekkür eyle!”

Tedebbür; “arkasını düşünmek” demek.

“İşin sonunu bir düşün!”

Fe in kâne rüşden fe emdihî ve in kâne gayyen fentehî anhü. “Eğer işin arkası iyiye, doğruysa, sonuç güzel, sonunda olgun bir şey olacaksa, semere, sonuç çıkacaksa o işini yap, yerine getir. Eğer sonu doğru yol olmayacak; sapıklık, yanlışlık, günah olacaksa sonunda ters bir iş olacaksa o işi yapma, ondan vazgeç. Sonunda iyi gelmeyecek, o işi bırak!” diye tavsiye ediyor.

Demek ki biz her işi yaparken işin sonu nereye varacağını bir tefekkür etme âdetine alışmalıyız: “Ben bu işi yapıyorum sonu ne olur?..”

Üzüldüm, bir yere ziyarete gittik, anlattılar: Ticarî bir teşebbüs yapmışlar, çok zararlara uğramışlar.

“Niye böyle yaptınız?” dedim.

Tanımadığı insanlarla ortaklık kurmuşlar, bilmedikleri senetlere imza atmışlar, malları göndermişler, paraları almamışlar; milyarlar elden gitmiş, traktörler, kamyonlar satılmış, hâlâ da üzerine kaç yüz milyon borç kalmış!

İşin sonunu bir düşün, bir incele: Kiminle ortaklık yapıyorsun, git, orada bir sor; bu sahtekâr beş tane adamı batırmış, altıncısı sensin, seni de batıracak... Tanımadığın insanla iş yapma! Bu işin sonu nereye varacak, diye düşün.

“Ben bir mal gönderdim parası gelmedi, cevabı gelmedi...”

İkinciye ne diye gönderiyorsun?

“Birincinin parasını gönder de öyle göndereyim.” de.

Şıp diye imzayı basmış! Ne diye basıyorsun?

Malı alıyor, imzayı basıyor, malı ona gönderiyor. Mal sende kalsa imzayı bas, sende kalmıyor ki! Gidiyor, imzayı giden bassın, o borçlansın çünkü malı o alıyor.

İşin sonunu düşünmeyince çok sıkıntılar oluyor. Ticarî hayatta çok dikkatli olmak lazım! Bir arkadaş;

“Hocam! Dükkân açacağım, dua edin...” dedi.

“Ne açacaksın?”

“Suntacı dükkânı açacağım, sunta satacağım.”

“Borç verme!” dedim. Aradan zaman geçti, sonra sordum:

“Sizin iş ne oldu?”

“Hocam dükkânı iflasla kapattık, sermayeyi bitirdik...” dedi.

Adam zengin, sırtı yere gelmedi de ama sermaye sıfıra gitmiş, dükkânı kapatmışlar.

“Ne yaptınız?”

“Hocam, marangoz ustaları suntaları ‘Dolap yapacağız, bilmem ne yapacağız...’ diye aldılar aldılar, parasını vermediler!”

Bir defa verdin, ikinciye ne diye veriyorsun! “Birincinin parasını ver de ikinciye öyle vereyim.” de. Hiç olmazsa bir sunta kaybın olur. Birinci partiyi ödemedenden ikinciye verme.

Hiç satamasaydın suntaların yanında dururdu gene sermayen bir şey olmamış olurdu ama sattın; para da gitti mal da gitti, bir şey de gelmedi.

Bu devirde veresiye iş, kapana girmek demektir! Tavukları, horozları kümese kış kış yapıyorlar, ondan sonra kapatıyorlar, kümesin içinde; veresiye verdin mi kapana giriyorsun! Hadi bakalım, git verdiğin malın parasını alabilirsen al. Ağla yalvar; “Ne olursun, Allah rızası için benim paramı ver...” filan diye işin yoksa uğraş artık.

Bu dünya ne acayip hâle geldi, senet sepet hepsi laf, kimse kimseyi anlamıyor. “Ben, benim alacaklılarımı reddetmenin zevkini sü-rüyorum!..” diyormuş herif! Borçlu, alacaklısı geliyor; “Vermiyorum!” demenin zevkini yaşı-yormuş, keyfe bak! Adamda nasıl bir keyifle teşekkül etmiş?.. Gelene “Yok, hayır!” diyor-muş. Yüzsüzlüğün çeşidine bakın!

Ne yapacaksın?

İşin sonunu düşüneceksin. Sonunu düşün-mezsen felaket! Bir şey alıyorsun, veriyorsun ama Nasreddin Hoca'nın işi gibi mi oluyor?

Nasreddin Hoca 10 paraya yumurta almış, 9 paraya satıyormuş.

“Hoca, bu ne oluyor? Yumurtayı 10 paradan aldın, 9 paradan sattın; bir para eksik!..” demişler.

Biz diyelim ki 1000 liraya alıyor, 900 liradan satıyor; 100 lira eksikğine, zarar!

“Ne yapıyorsun?”

“Dostlar alışverişte görsün, diye yapıyorum.” demiş. Sonra iflas!

Dostlar alışverişte görecek, ne olacak?!.. Para kazanmak lazım, ticaret yaptın mı sağlam yapmak lazım.

Kurnaz müesseseler ne yapıyor?

“Benden mal alacaksan, yılbaşında siparişini ver. Siparişini verirken de sipariş ettiğin malların bedelinin üçte birini öde!”

Daha ortada mal yok, adam onun malını alacaksa üçte birini ödüyor. Zaten üçte biri onun maliyetidir. Maliyetini bir kere kurtarıyor. Bir de bayisinin depozitosu var:

“Benim bayim olmak istiyorsan şu kadar milyon depozito yatıracaksın, bende duracak,

ayrıldığıın zaman sana veririm.” diyor ama o kullanacak. O kadar bayinin, o kadar parası zaten büyük bir servet ediyor. İşi onunla döndürüyor. Göndereceği malın da parasının üçte birini zaten alıyor, sermayesi tamam. Bayi bir mızıkçılık yapıp da parayı geri getirmediği, vermediği zaman depozitodan kesiyor, sonra bayiliğini iptal ediyor. Kendisi ziyan etmiyor. Bayi kıvranıyor, uğraşiyor.

Bizim müslüman tüccarlarımız ne yapıyor?

“Bugün çok iş yaptım.”

“Ne yaptın?”

“20 top kumaş sattım.”

“Paralar?”

“Üç ay sonra gelecek, beş-altı ay sonra gelecek...”

Bekle ki gele, inşaallah gelir! Allah, yâ Rabbi, kardeşlerimizin hiçbir malı batmasın, hepsinin parası gelsin ama gelmiyor. Adam zaten hain, bilerek alıyor, aldatmak için alıyor.

İşin sonunu düşünüp güzel çalışmak lazım. Pek veresiye ticaret yapmamak lazım.

“Kardeşim, şuraya paranı koy, ben de malı şu kadardan vereyim...” filan demek lazım. Ben bundan satarsam sonunda bu fiyata alabilir miyim?” demek lazım. Enflasyon bir oyun, banknot bir oyun... Banknot dediğin şey senenin başında 1000 lira senenin sonunda 400 lira!

Neden?

%60 enflasyon var! Gene 1000 lira yazıyor üstünde ama senenin başına göre 400 lira kuvvetinde. Bu oyunda saf vatandaşlar yolunuyor; kurnaz bankalar, müesseseler, dev müesseseler bunu bildikleri, kendisini buna göre ayarladıkları için vaziyeti kurtarıyorlar. İşin sonunu düşünmek çok önemli. Efendimiz'in bu tavsiyesini her işinizde nazar-ı dikkate almanızı ben de size hatırlatıyorum.

d. Ağrıya Karşı Dua

إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ أَلَمًا، فَلْيَضَعْ يَدَهُ حَيْثُ يَجِدُ أَلَمَهُ،
وَلْيَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ.

*İzâ vecede ehadüküm elemen felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû ve'l-yekûl seb'a merrâtin: Eûzü bi-izzetillâhi ve kudretihî alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.*⁶

Efendimiz bu hadîs-i şerîfte bize ağrıya karşı dua öğretiyor. Buyuruyor ki;

İzâ vecede ehadüküm elemen felyeda' yedehû haysü yecidü elemehû. “Sizden biriniz bir elem hissettiği zaman, vücudunun herhangi bir yerinde ağrı, acı hissettiği zaman o ağrıyı hissettiği yere elini koysun.”

Mesela bileği ağrıyor, boynu ağrıyor, elini oraya koysun. Sonra;

Ve'l-yekûl seb'a merrâtin: Eûzü bi-izzetillâhi ve kudretihî alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü. “Yedi defa şu duayı okusun: *Eûzü bi-izzetillâhi ve kudretihî alâ külli şey'in min şerri mâ ecidü.*”

Mânasını da söyleyelim:

Eûzü. “Sığıyorum.”

---

⁶ Ahmed b. Hanbel, XLV, 159, r. 27179; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XIX, 92-93, r. 179; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, V, 114, r. 8463; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 58, r. 28347; İbn Hâcer, *İthâfü'l-mehere*, XIII, 54-55, r. 16429.

Neye sığınırım?

Eûzü bi-izzetillâhi. “Allah’ın izzetine sığınırım.” *Ve kudretihî alâ külli şey’in.* “Her şeye kâdir olma sıfatına sığınırım.” *Min şerri mâ ecidü.* “Şu hissettiğim ağrıdan Allah’a sığınırım.”

Ne demiş oluyor?

“Yâ Rabbi! Sen izzet ve celal sahibisin, her şeye gücün kuvvetin yeter, ben sana dua ediyorum, şu acımı geçir.”

Duayla acı geçer mi?

Dua ile her şey olur! Kul duayı etmesini bilse duanın tesirini mutlaka görür. Duanın adabını bilecek, nasıl olduğunu bilecek, duanın kabul olması şartlarına riayet edecek; Allah’ın duasını kabul etmemesi durumuna düşmeyecek. Ondandır sonra dua etti mi Allah duasını kabul ediyor.

“Yâ Rabbi! Aylardır yağmur yağmıyor, yağdır yâ Rabbi!”

Şakır şakır yağmur yağmaya başlıyor. Medine’de gösterdiler: Mekke-i Mükerreminin imamı, ihtiyar birisi, namaz kıldırıyor.

“Bu imam mübarek bir insan.” dediler.

“Nereden bildin?”

“Büyük bir kuraklık oldu, aylarca yağmur yağmadı, beklenen yağmurlar yağmadı. Bir yağmur duasına karar verildi, bu hocaefendi ellerini açtı, bir dua etti, “Yâ Rabbi yağmur ver...” tarzında yağmur duası yaptı. Gökyüzü masmaviydi, hiç bulut yoktu. Dua biterken hızla bir bulut geldi, süratle şakır şakır yağmur yağmaya başladı.” diyor.

Arkadaşlar anlatıyorlar. Mekke’de mühendis arkadaşım; “Ben gözlerimle gördüm, mavi gökyüzü birden bulutla doldu, duanın sonunda yağmur yağmaya başladı.” dedi.

Allah kâdir, duaları kabul etmeye kâdir, kulun istediğini vermeye kâdir ve veriyor. Ve biz bunun şahidiyiz. Hayatımızda çok misalleri var. Elle tutulur başka türlü izahı mümkün olmayan net misalleri var.

Ağrı duasını da öğrendik.

Çölde bir adamı zehirli ve öldürücü bir yılan sokuyor da adam şişmeye başlıyor. Abdullah b. Mes’ûd Fâtîha okuyor; adamın şişmesi,

ağrısı, acısı, zehirlenmesi geçiyor, sıhhat buluyor. Onun üzerine koyunlar vs. bir sürü şey hediye ediyor.

Bir Fâtîha'yı güzel bir ağızla, güzel bir kimse okuyunca yılanın ısırmasıyla vücuduna girmiş olan zehir bile tesir etmiyor.

Hız. Ömer *radıyallahu anh* [zamanında] Bizans'tan elçi gelmiş, hediyeler getirmiş. Bir de küçük bir şişe.

“Bu ne?”

“Zehir, öldürücü zehir.”

“Ne olacak bu?”

“Bizim ülkemizde bazen askerler hükümdara isyan eder. O zaman hükümdar askerin eline geçerse kulağını keserler, burnunu keserler, işkence yaparlar... O ıstırabı çekmemek için bu ilacı yanında tutar, ağzına atıverir, hemen ölür. Onun için bu ilacı size getirdim. Siz de madem halifesisiniz, Araplar'ın başkanı-sınız, size de birisi isyan ederse gerektiği zaman siz de bunu yutarsınız...” diye elçi bunu söylemiş.

Hız. Ömer; “Ver bakayım.” demiş, almış.

Bisimillâhillezî lâ yedurru me'asmihî şey'un fi'l-ardi ve lâ fis's-semâî fi'l-ardi yâ Hayy u yâ Kayyûm.

Bu duayı okumuş. Elçi, ne zaman düşecek diye bakıyor. Sen bekle ki düşsün! Hiçbir şey olmamış.

Neden?

O Hz. Ömer yahu! Peygamber Efendimiz'in halifesi!

Tarih kitapları yazıyor! Yazmasa biz nereden söyleyeceğiz, olmayan şeyi niye söyleyelim?.. Tarih kitapları yazıyor.

Aynı Hz. Ömer'in minberdeyken “Yâ Sâriye! Dağa dikkat et, arkandan düşman geliyor!” diye bağırdığını biliyorsunuz. Medine'den İran'daki komutanına böyle seslendiğini tarih kitapları yazıyor, keramet gösteriyor. Medine'deki minberden, savaştıklarında İran'daki komutanının arkasını düşman ordusu çeviriyor diye görüyor, tepeden mi, kenardan mı geliyor görüyor, hangi zaviyeden görüyorsa; “Yâ Sâriye, ey benim komutanım, ey İslâm ordularının komutanı! Dağa dikkat et, düşman

arkandan çeviriyor!” diyor. O da tedbir alıyor, düşmanın oyununa gelmiyor, gene yeniyor.

Bu iş nasıl oluyor?

Allah oldurdu mu olur. Sen de Allah’ın sevgili kulu ol, sen de oldur. Tabii Allah’a keramet sahibi olacağım diye ibadet edilmez de, sen Allah’ın güzel kulu ol, Allah sana nasıl ikramda bulunacağını kendisi bilir. Sen O’na güzel kul ol. O’nun güzel kulları hiç öyle şeyler istememişler ama Allah ikram etmiş. Utanmışlar.

“Nasılsın?”

“Allah’ın en günahkâr kuluyum, Allah beni affeder mi bilmem...”

Gözü yaşlı ama Allah’ın sevgili kulu. Mütevazı, kibirli değil!

Allah bizi sevdiği kulların zümresine dâhil eylesin. Sevmediği ne gibi haller varsa bizi onlardan O kurtarsın, temizlesin, pak eylesin, kalbimizin pasını gidersin, nurlandırısın, pırıl pırıl bir nuranî kalbe sahip olalım. Mârifetullahı versin, muhabbetullahı, aşkullahı şevkullahı içimize yerleştirsin, Allah’ın sevgili kulları olmayı Allah bize de nasip etsin.

Her Şeye kâdir! Kûçûcûk bir tohumu atıyorsun...

“İncirin çekirdeği ne kadar?”

“Toplu iğne baŐı kadar.”

“Toplu iğne baŐı kadar Őeyden ne oluyor?”

Kocaman incir ağacı oluyor, minarenin yarısı kadar koca incir ağacı!

Nereden oldu?

Toplu iğne baŐı kadar incir tohumundan koca ağaç oluyor. *Subhanallah, tebârekellâhu ahsenü’l-hâlıkîn* her Şeye kâdir! Zerreden öğle bir Şeyi meydana getiren, nutfeden insanı meydana getiren, yoktan kâinatı meydana getiren Allahu Teâlâ hazretleri bizim gibi ehliyetsiz, kabiliyetsiz iŐe yaramaz malzemedensevili kulu yapar! Kâdir, kudreti sonsuz! Allah’ın lütfunu dileriz, boynumuzu büküriz, Allah’tan lütfunu rahmetini isteriz. İsteyelim, isteyin.

إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ نَصْحًا فِي نَفْسِهِ فَلْيَذْكُرْهُ لَهُ.

*İzâ vecede ehadüküm li-ehîhi nushan fî nefsihî fe'l-yezkürhü lehû.*⁷

Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfinde bu Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ın rivayet ettiğine göre diyor ki;

İzâ vecede ehadüküm li-ehîhi nushan fî nefsihî felyezkürhü lehû. “Sizden biriniz kardeşi hakkında içinde samimi bir his, bir duygu, bir istek hissettiği zaman o arkadaşının nasihat edecek bir şey, bir durum, söyleyecek bir şeyini gördüğü zaman içinden geçen şeyi o kardeşine söylesin!”

“Şu kardeşimi çok seviyorum. Her şey güzel ama Kur’ân-ı Kerîm’in şurasını yanlış okuyor...” İçinden böyle geçti, gitsin desin ki; “Aziz kardeşim, her şey güzel mâşaallah ama şurasını yanlış okuyorsun, mâna bozuluyor, şöyle oku.” Veyahut o kardeşini seviyor, camide görüyor vs. filan ama bakıyor ki hanımı başını şöyle örtmüş. Başörtüsü var; ucunu arkadan çekiyor, başörtüsü arkaya kayıyor, saçları önden görünüyor; kumral mı, sarışın mı,

---

⁷ Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, III, 412, r. 7198; İbn Adî, *el-Kâmil*, I, 406; Zehebî, *Mizânü'l-i'tidâl*, I, 181, r. 185.

kara saçlı mı, afet-i devran mı? Sana ne, ama kadın saçını gösteriyor. Adam camide tanıdığımız kimse; “Aziz kardeşim, ben seni çok seviyorum, müslüman bir insansın, hanımına sahip olsana, kızına sahip olsana, bak İslâm’da başını böyle örtmek olmaz, yüzü, eli, ayağı hariç her tarafını örtecek, saç da kadının ziyneti olduğundan görünmemesi lazım...” diyecek.

Veyahut kardeşimize karşı içimizde beliren duygular neler olabilir diye zihnimizden misaller arıyoruz.

Dar pantolon giymiş, namaz kılıyor; “Aziz kardeşim, dar pantolonla olmaz. Etin budun meydanda, alet edevat teşkilat olmuyor, biraz bol kıyafet giy, bir cübbe giy...” filan diyecek.

Çünkü insan kendi kusurunu görmez. Kardeşi onun kusurunu samimi olarak söyleyecek, böylece ara düzelecek. Birisi size kusurunuzu söylediği zaman da kızmayın, “Sen kendi işine bak!” demeyin, o da günah!

“Karışma benim işime, sen kendi işine bak, asarım, keserim bak!..”

Adam kasap mı ne, çengele mi asacak!..
Öyle demek doğru değil.

Ne diyecek?

“Teşekkür ederim kardeşim, sağ ol, düzeltmeye çalışayım inşaallah. Allah senden razı olsun...” demesi lazım, hazmetmesi lazım, madem kusurdur o kusurunu kabul etmesi lazım.

Nush, Arapça’da “samimi duygu” demek. Müslümanın ana karakteri samimiyettir.

Kime karşı samimiyettir?

Peygamber Efendimiz sayıyor:

1. “Kul Allah’a karşı samimi olacak.” Allah’a aldatmaca olur mu, Allah’a karşı rol yapmak olur mu? Allah her şeyi görüyor biliyor, Allah’a karşı samimi olacak.
2. “Resûlüne karşı samimi olacak.” Madem Resûlü, uy; sünnetini tut, emrine itaat et, yolunda yürü. Kitabına karşı samimi olacak.

3. “Mü’minlerin umumuna karşı, hepsine karşı samimi duygusu olacak.” İyiliğini isteyecek.

“Bana ne Azerbaycan’dan!..”

Bana ne olur mu, o da müslüman kardeşin!

“Bana ne Boşnak’tan!”

Olur mu öyle şey, o da müslüman!

Neden?

e. Din Samimiyettir

Müslümanın bütün müslümanlara karşı içinde sevgi olacak. Müslümanlar tek bir vücut gibidir. Ayağına diken batsa adam gece uyku uyumuyor. Ayağı zonkluyor, ateş basıyor, bütün vücut rahatsız oluyor.

“Sadece parmak rahatsız olsun...”

Hayır, bütün vücut uykusuz ve ateş içinde. Onun gibi Bosna’ya da, Keşmir’e de, Kafkasya’ya da, dünyanın neresi olursa olsun bir müslüman bir yerde küçücük bir ıstırap çekse üzülüyoruz, üzüleceğiz. Hepsine karşı bir samimiyetimiz olacak.

Ve müslüman idarecilerine karşı da bir samimiyetimiz, bağlılığımız, sevgimiz, yardımımız, itaatimiz, inkıyadımız olacak. İdareci deyince milletin aklına hep vali, bakan, reisicumhur, milletvekili filan geliyor; o demek değil.

Etîullah ve etîu'r-Resûlü ve ulü'l-emri minküm. “Allah’a ve Resûlüne ve işin başında olan insanlara itaat edin” İbn Abbas *radyalahu anhümâ* tefsir etmiş, buyurmuş ki;

Alimler söylemişler ki *ulu'l-emr* alimlerdir. Asıl *ulu'l-emr*, asıl itaat edilecekler mürşitlerdir, alimlerdir, din bilginleridir, asıl onun sözü dinlenecek.

Peki, Emevi halifesine uyacak mıydı? Abbasi halifesine uyacak mıydı?..

Uyacak olsaydı, İmamı Azam Efendimiz uyardı!

Uydu mu?

Hapse girmeyi, dayak yemeyi göze aldı, hak bildiği yoldan dönmedi! Demek ki asıl Allah’a bağlı olacak, Allah yolunda yürümeyen insana eyvallah etmeyecek, baş eğmeyecek!

Bunun fıkhıhtaki tabiri nedir?

Lâ tâate li-mahlûkin fî ma'siyetin hâlık.
“Günah yolunda, Allah’a isyan olacak bir konuda kula itaat edilmez!”

Kim olursa olsun!

“Şöyle yapmazsam babam haklarını helal etmiyor...”

Babanın seni öyle tehdit etmeye hakkı yok ki! Sen namazı kıılıyorsun, sen Müslümanlık yolunda yürümek istiyorsun; o onu engellemeye çalışıyor.

“Kız başını açmazsan sana analık hakkımı helal etmeyeceğim...”

Senin ona hakkın yok ki! Kızcağız doğru yolu bulmuş, başını örtmüş; anası açmaya çalışıyor, bir de analık hakkını bahis konusu ediyor. Buna din istismarı derler! Çocuğunun dindar olduğunu biliyor, “Analık hakkımı helal etmem!” diyor.

Öyle şey olur mu?

Analık hakkından evvel Allah’ın kulları üzerinde hakkı var, emri, buyruğu var; onu tutması lazım.

Allah'a isyanı kim emrederse etsin, itaat edilmez! Allah'ın yolundan ayrılmaz, Allah'a âsi olunmaz, Allah'ın buyruğunun dışına çıkılmaz, Allah'ın hükmünün aksi yapılmaz, kim emrederse emretsin!

“Emrediyorum şöyle yap!..”

Emredemezsin ki, hakkın yok ki!

“Başına kocaman kocaman taş yağsın. Boynun devrilsin. Boynun altında kalsın!..”

Hiçbir şey olmaz.

Neden?

Haksız, yanlış yapıyor, o zaman kıymeti olmaz.

Allah'a karşı samimi olacak. Resûlullah'a karşı samimi olacak. Kitâbullah'a karşı, Kur'an'a karşı samimi, bağlı olacak. Mü'minlerin hepsine karşı samimi olacak. Mü'minlerin mü'min, müttakî idarecilerine karşı, mürşitlere, hocalara, alimlere, işi çekip götüren kimselere samimi olacak demek.

Millet siyasîlere itaat hakkını kabul ediyor da mürşitlere itaati reddetmek için dokuz takla atıyor, doksan türlü şaklabanlık yapıyor.

Be aptal adam! Bunlar Allah'ın emrini, âyeti, hadisi bildiren insana mı itaat etsin yoksa alavere dalavere, rüşvet vs. yapan insana mı? Akılın ermiyor mu? Bir de çıkmış kürsüye din namına konuşuyor, atıyor tutuyor...

Allah din alimlerini bozdurmasın! Onlar bozuldu mu çok fena! Millet ne yapacağını şaşırır.

“Güzele bakmak sevap!..”

Harama bakar.

“Zaman sana uymazsa sen zamana uy...”

Bakarsın, gâvurlar gibi olur.

“Bira içilebilir, faiz yenilebilir vs...” diye fetva verenler var! Din çığırından, yolundan çıkıyor. Hâlbuki din; âyet-i kerimeyle, hadîs-i şerîfle sabit, genel hakikatleri, çerçevesi bununla çizilmiş. Küçük detayları müftüye sorarsın ama genel [çerçevesi] belli.

Allahu Teâlâ hazretleri bizi sevdiği yoldan ayırmasın. İki cihanda aziz eylesin. Cennetiyle cemâliyle müşerref olmayı nasip eylesin.

Fâtihâ-yı şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

21 Cemâziye'l-Evvel 1414 / 05.11.1993

İskenderpaŐa Camii/ İstanbul

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

